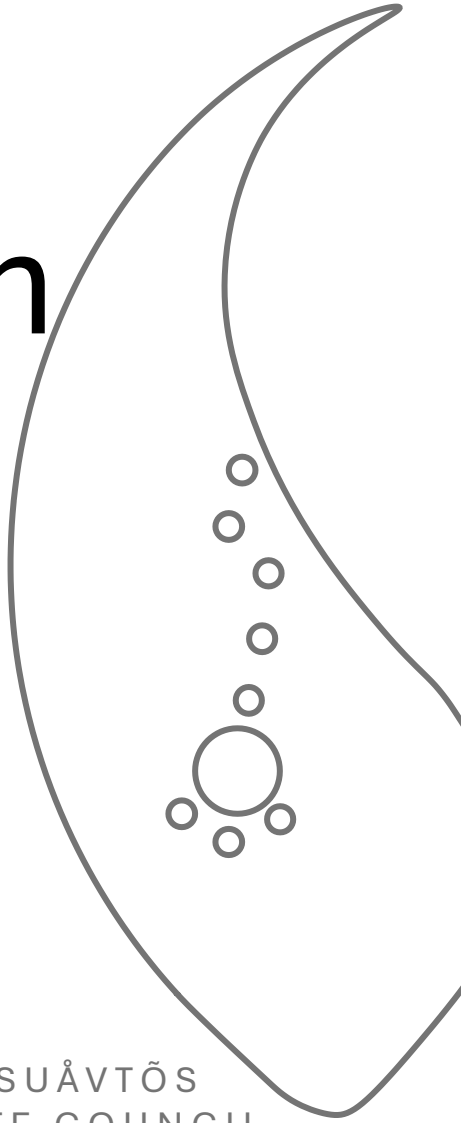
K 16/2024 Valtioneuvoston Ilmastovuosikertomus

Saamelainen ilmastoneuvosto

Klemetti Näkkäläjärvi, puheenjohtaja

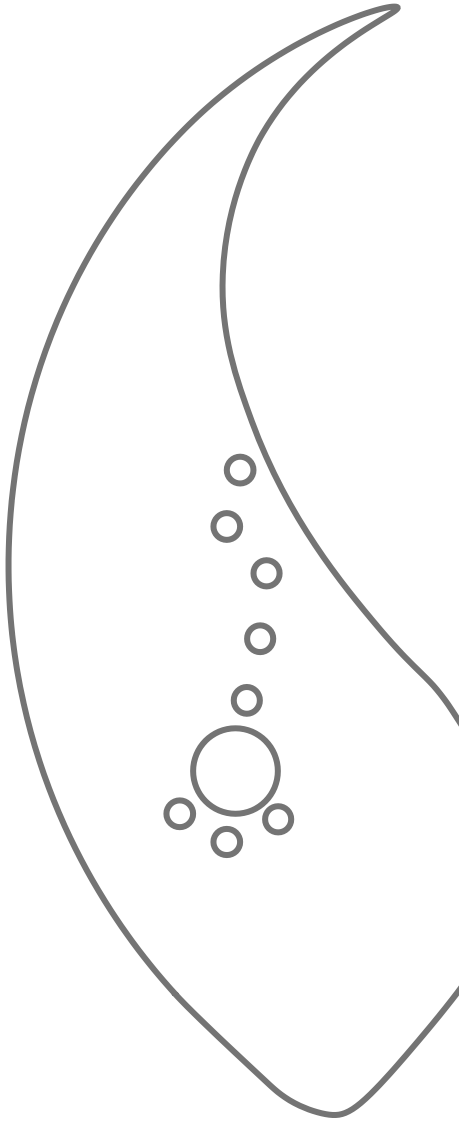
Ympäristövaliokunta 11.12.2024

SÁMI DÁLKKÁDATRÁÐÐI • SÄMMILÂŠ ŠOŊŊÂHRÄÄÐI • SÄÄ'M ÄIMMÕS-SUÅVTÕS
SAAMELAINEN ILMASTONEUVOSTO • SAMISKA KLIMARÅDET • SÁMI CLIMATE COUNCIL

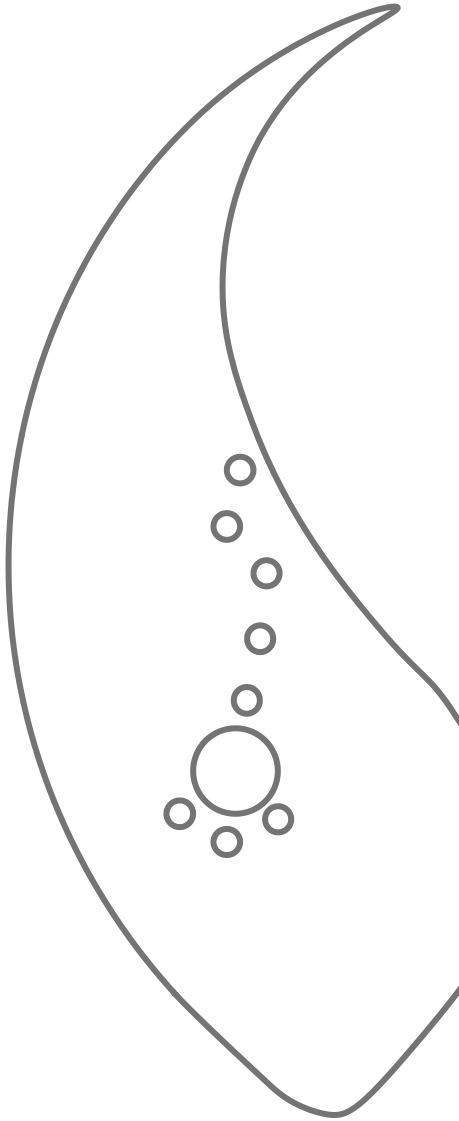
Taustaa

- Asiakirjassa tarkastellaan laajasti yleistä kasvihuonekaasujen päästökehitystä ja suunniteltujen toimien riittävyyttä suhteessa kansallisiin ilmastotavoitteisiin sekä EU:n Suomelle asettamiin velvoitteisiin
- Ilmastolain 14 §:ssä säädetään, että ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelussa otetaan saamelaisten kotiseutualueella huomioon saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan
- Suomen Perustuslain 20 §: *Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon*

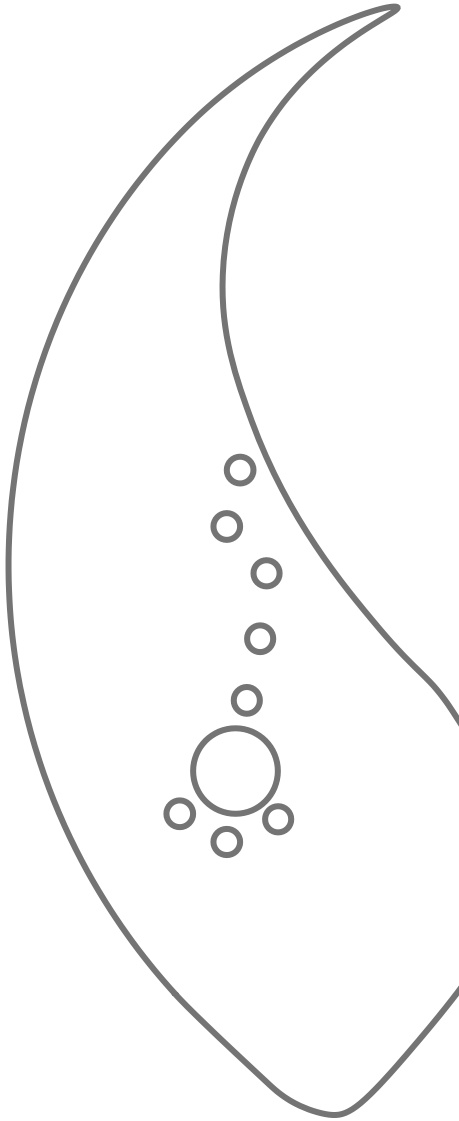
Tärkeimpiä huomioita

- Vuosikertomuksessa todetaan, että nykytoimilla ei päästä asetettuihin ilmastotavoitteisiin, vaan lisätoimia tarvitaan erityisesti maankäyttö- ja taakanjakosektoreilla → Tästä huolimatta päätöksiä merkittävistä lisätoimista ei ole tehty
- Saamelaisten kotiseutualueella ilmasto lämpenee 3-4 kertaa nopeammin kuin muualla maailmassa, mikä osaltaan uhkaa perinteisiä elinkeinoja
- Tiettyjen ilmastotoimien, kuten tuulivoimarakentamisen, vaikutukset ovat kohdanneet saamelaisten vastustusta tuulivoimaloiden porohoidolle aiheuttamien haittojen vuoksi.
- Erityisesti uusituvan energiantuotannon, maankäyttösektorin päästöjen ja luonnon monimuotoisuuden välisistä kytkennöistä tarvittaisiin enemmän tietoa suhteessa saamelaiskulttuuriin. Nämä ovat olennaisia tekijöitä saamelaiskulttuurin säilymisen sekä perinteisten elinkeinojen harjoittamisen kannalta

Tärkeimpiä huomioita

- Kiireellisisin toimenpide on vaikuttavan saamelaisen ilmastonmuutoksen sopeutumisohjelman laatiminen saamelaisen perinteisen tiedon haltijoiden ja tiedeyhteisön yhteistyöllä, sen riittävä resursointi sekä toimeenpano
- Saamelaiskulttuurin ydinaluetta ovat suojelualueet, joiden kasvillisuus ja olosuhteet ovat muuttumassa ilmastonmuutoksen vuoksi. Luonnonsuojelualueiden nykyiset suojelutoimenpiteet eivät tutkimusten mukaan ole riittäviä turvamaan luonnon monimuotoisuutta eivätkä suojelemaan suojelualueilta metsittymiseltä
- Saamelainen ilmastoneuvosto painottaa, että ilmastopolitiikan tulee perustua tieteellisen tietoon, Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin ja saamelaisten osalta päätöksenteossa on huomioitava saamelaisten perinteinen tieto. Valtionhallinnon säästö- ja taloustoimet ovat vähentäneet tutkimuksen ja luonnonsuojelun resursointia,sekä heikentäneet mahdollisuuksia saamelaiskulttuurin sopeutumiselle ilmastonmuutokseen

Suositukset

- Saamelaiskulttuurin sopeutumistoimet tulee mitoittaa nojautuen tieteeseen ja saamelaisten perinteiseen tietoon
- Ilmastovuosikertomuksessa tulisi säännöllisesti arvioida suunnitellun ja toteutetun ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuusvaikutuksia.
- Ilmastolain mukaan lain ja sen suunnittelujärjestelmän tavoitteena on osaltaan varmistaa ilmastotoimien oikeudenmukaisuus saamelaisille
- Nykyistä huolellisemmalla suunnittelulla ilmastotoimien oikeudenmukaisuutta voidaan edistää myös niin, että päästövähennysvaikutus säilyy

